

5. utgave av dansk håndbok om smertebehandling

Jensen N-H, Sjøgren P.

Praktisk klinisk smertebehandling

Smarter ved cancer og kroniske ikke-maligne tilstande. 5. utg. 240 s, tab, ill. København: Munksgaard Danmark, 2009. Pris DKK 258 ISBN 978-87-628-0783-9

Dette er 5. reviderte utgave av en liten håndbok som opprinnelig ble forfattet av Jørgen Eriksen i 1988 som «den lille røde smertebog» og som i alle opplag siden har vært et samarbeidsprosjekt mellom de tverrfaglige smerteklinikkene ved Herlev Hospital og Rigshospitalet i København. Boken er en kortfattet håndbok for leger, medisinstudenter og sykepleiere. Den er tenkt å være til nytte som en lett tilgjengelig kilde i det daglige kliniske arbeid med pasienter som trenger smertebehandling. Forfatterne har ambisjoner om at deres anstrengelser skal bli standarder for utredning og behandling av pasienter med ulike kroniske smertetilstander.

Boken har en generell del med definisjoner av smerter, omtaler av smertemekanismer og smertetyper, psykologiske og sosiale aspekter ved kroniske smerter, hvordan en kronisk smertepasient bør undersøkes og hvordan en smertepasients journal bør dokumenteres. Her omtales også de psykologiske, eksistensielle og religiøse aspekter hos kreftpasienter med smerter.

Over halvparten av håndboken er oppskriftmessig omtale av farmakologisk behandling av kroniske smerter: Ikke-opioide analgetika, opioide analgetika som inndeles i høypotente opioider og lavpotente opioider. Bare tramadol og kodein regner de med i gruppen av lavpotente opioider i Danmark. De omtaler adjuvante analgetika (koanalgetika), som antidepressiver, antiepileptika og antiarytmika og også andre legemidler som er aktuelle spesielt for kreftpasienter med vanskelige smerter.

De omtaler også mer spesialisert smertebehandling som perifere og sentrale nerveblokader, behandling med perifere og sentrale elektriske stimulasjonsmetoder, og nevrokirurgisk behandling.

Danmark har lenge figurert som det land som har hatt verdensrekord i bruk av opioide analgetika for vanskelige smerter. Det er derfor spesielt interessant å lese hva de to erfarne smertespecialistene i Danmark skriver om dette. De har erfart at opioide analgetika kan gi god smertebehandling,

men også bivirkninger – og at bivirkningene ytterligere kan forringe smertepasientens livskvalitet om de ikke forutses og håndteres optimalt.

Den danske tradisjon for behandling av langvarige smerter hos pasienter med en alvorlig kreftsykdom, og hos pasienter med andre årsaker til langvarige smerte, likner mye på vår hjemlige norske. Boken kan derfor godt anbefales som en innføringsbok og en rask oppslagsbok i lommeformat for de av forfatterne tiltenkte målgrupper.

Harald Breivik

Det medisinske fakultet
Universitetet i Oslo

Solid kirurgisk lærebok – fra basalkunnskap til klinisk praksis

Norton JA, Barie PS, Bollinger RR et al, red.

Surgery

Basic science and clinical evidence. 2. utg. 2 442 s, tab, ill. New York, NY: Springer Publishing, 2008. Pris EUR 135 ISBN 978-0-387-30800-5

I mange lærebøker i kirurgi beskrives behandling og terapivalg etter mottoet «slik gjør vi det fordi vi alltid har gjort det slik og det fungerer i våre hender». Denne har siden førsteutgaven søkt å være

et motstykke til en slik tilnærming til faget (1). Redaktørene har laget en lærebok i kirurgi som tar leseren inn i fagets historie, gjennom kapitler som beskriver basale mekanismer og patofysiologiske grunnprinsipper, til kliniske kapitler basert på en best mulig kunnskapsbasert fremstilling og presentasjon av aktuell litteratur. Ikke rent lite ambisiøst, men la det være sagt – de har lyktes et godt stykke på vei. Boken egner seg for medisinstudenter med særlig (!) interesse for kirurgi, for kirurger under utdanning, og praktiserende kirurger som trenger en «koloss» å slå opp i ved behov. Den er redigert slik at enkeltkapitler eller seksjoner kan leses hver for seg, men også slik at innholdet følger en rød tråd.

Innledningsvis, blant kirurgisk historie og basale mekanismer, tas også kunnskapsbasert kirurgi med. Dette kapitlet legger premissene for de klinisk orienterte kapitlene som har flere hundre evidensbaserte tabeller hvor det er gjort rede for utvalg av litteratur, evidensnivå og studievalg. Dette gjør at man kommer praksisgrunlaget noe nærmere enn et rent «jeg forteller deg»-inn-

hold. Samtidig gjør det også stoffet noe tyngre tilgjengelig for dem som har liten eller ingen kunnskap fra før.

Stoffet er rikt illustrert med flytdiagrammer, bilder og fotografier i gråtoner, samt flere gode strektegninger. Fravær av fargebruk og mangel på en noe friskere fremstilling er imidlertid det som trekker totalinntrykket mest ned. Boken er for øvrig solid innbundet, med faste permer og relativt tynt men solid papir. Størrelse og vekt gjør dette til et solid oppslagsverk mer enn en transportabel lesebok. De fleste forfatterne er amerikanske, noe som dels preger innholdet, og kun et knippe europeiske forfattere er tatt med.

Innholdet i denne utgaven er forsterket fra førsteutgaven med mer omfattende vekt på traumatologidelen, i tillegg til at moderne forståelse av gener og proteiner er tatt med i onkologidelen. Nesten 30 kapitler er nye eller omskrevet radikalt. Boken avrundes med en fremtidsrettet seksjon om teknologi og innovasjon, blant annet omtales biomaterialer, prinsipper for energioverføring, og robotassistert kirurgi. Som en lærebok i generell kirurgi er denne å anbefale blant tilsvarende tilgjengelige oppslagsverker til innføring i basalkunnskap og klinisk praksis i kirurgi.

Kjetil Søreide

Kirurgisk avdeling
Stavanger universitetssjukehus

Litteratur

1. Norton JA, Bollinger RR, Chang AE et al, red. Surgery – basic science and clinical evidence. 1. utg. New York, NY: Springer, 2001.

Klassiker i ny drakt

Høiby N, Skinhøj P, red.

Klinisk mikrobiologi og infeksjonsmedisin

Almen del. 115 s, tab, ill. København: FADL's Forlag, 2009. Pris DKK 200 ISBN 978-87-7749-546-5

Målgruppen er medisin-, odontologi- og humanbiologistudenter, veterinærer, tannleger og leger med interesse for mikrobiologi.

Dette er en lettlest bok med gode illustrasjoner og tabeller. Detaljert

bakgrunnsstoff er atskilt i egne rubrikker for spesielt interesserte. Etter en 20 siders innledning følger de øvrige 80 sider under overskriften Bakteriologi. Her får vi en klassisk innføring om celleveggstrukturer, flageller, toksiner og plasmider. Etter hvert kommer en del basale formler og kaskader